

**UCHWAŁA NR XXII/187/2025
RADY MIEJSKIEJ W WOLBORZU**

z dnia 27 listopada 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
dla Gminy Wolbórz na lata 2026 – 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 41 ust. 2, 2a, ust. 5, art. 182 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), art. 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz.1939)

**Rada Miejska w Wolborzu
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się i przyjmuje do realizacji „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolbórz na lata 2026 – 2029”, zwany dalej Programem, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Planowane środki na realizację Programu w roku 2026 wynoszą: 378 000,00 zł.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wolborza.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2026r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wolborzu

Zbigniew Klewin

Załącznik do uchwały nr XXII/187/2025
Rady Miejskiej w Wolborzu
z dnia 27 listopada 2025 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY WOLBÓRZ
NA LATA 2026 - 2029**

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii.

W celu realizacji ww. zadań przygotowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz innych zachowań nałogowych.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021r. poz. 2469) w art. 2 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Między innymi art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: „, Realizacja zadań, o których mowa w ust.1 jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki

i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.” Nowelizacja wprowadziła również możliwość sporządzenia programu „na okres nie dłuższy niż 4 lata”.

Realizując Gminny Program rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym stanowi art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

ROZDZIAŁ I

Samorząd gminny a ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

1. Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151 z późn. zm.) i ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.)
2. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii samorząd gminy jest zobowiązany do:

- 1) prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

W szczególności zadania te obejmują:

- a) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
 - b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
 - c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
 - d) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii,
 - e) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13¹ i 15 ustawy) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
 - f) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.
- 2) realizacji w/w zadań w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
 - 3) ustalania, w drodze uchwały, maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy odrębnie dla:

- poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych,
 - zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
 - zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- 4) powołania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujących działania w zakresie profilaktyki i czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych opiniuje również wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Wolborzu.
3. Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029 wzięto pod uwagę wyniki badań z przeprowadzonej w roku 2023 Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych oraz Zjawiska Przemocy na terenie Gminy Wolbórz, ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2024, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolbórz na lata 2024 – 2030, Narodowego Programu Zdrowia 2021 - 2025 oraz rekomendacje Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w roku 2025.
4. Zadania i sposoby ich realizacji określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029 dostosowane są do potrzeb lokalnych, przyjętej strategii i celów działania. Ich wykonanie ukierunkowane jest diagnozą problemów alkoholowych występujących na terenie Gminy Wolbórz.
5. Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 i art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ będą wykorzystywane na realizację:
- 1) gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 41 ust. 2,
 - 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2 – i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

6. Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii, po uzyskaniu pozytywnej opinii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wymagane są także opinie lub uchwały Rady Miejskiej w Wolborzu.
7. Za koordynację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2030 odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolborzu.

ROZDZIAŁ II

Diagnoza sytuacji dotycząca problemów alkoholowych i problemów narkomanii na terenie Gminy Wolbórz

Raport przygotowany na potrzeby Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych oraz Zjawiska Przemocy na terenie Gminy Wolbórz miał na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszej połowie roku 2023. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Wolbórz wśród dwóch grup reprezentujących dwa lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci oraz młodzież szkolna.

Metoda zastosowana w badaniu to PAPI – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej poprzez bezpośredni, indywidualny wywiad kwestionariuszowy.

W badaniu wzięło udział 101 osób, w tym 50 kobiet oraz 51 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 30,6 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz

problematyką uzależnienia,

- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e- papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, postawami względem wychowania dzieci,
- zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Wyniki wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wolbórz:

- w opinii mieszkańców Gminy Wolbórz najistotniejszymi problemami społecznymi są: uzależnienia od Internetu oraz cyberprzemoc (79%), uzależnienie od dopalaczy (77%), a także przemoc rówieśnicza i przestępczość (po 64%),
- badani spożywają alkohol względnie regularnie, wypijając przy tym duże ilości alkoholu (3-4 porcje: 34%, 5-9 porcji: 20%),
- badani respondenci deklarują, że nie znają w swoim środowisku osoby przyjmującej substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze, a także osób, które byłyby uzależnione od leków,
- łącznie 65% dorosłych mieszkańców Gminy Wolbórz uważa, że zjawisko uzależnienia od komputerów/Internetu jest bardzo i dość powszechne,
- nikt z badanych mieszkańców nie zadeklarował, aby miał w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Tyle samo ankietowanych odpowiedziało, że nigdy osobiście nie doświadczyli przemocy w rodzinie. Z drugiej strony 8% respondentów zadeklarowało, że oni lub osoby w ich bliskim otoczeniu bardzo rzadko doświadczają przemocy – co może świadczyć, że to zjawisko występuje jednak na terenie Gminy. Co więcej, w ocenie 5% mieszkańców występowanie zjawiska przemocy w ich miejscowości jest raczej częste,
- 100% badanych mieszkańców zadeklarowało, iż w przypadku bycia świadkiem przemocy nie przeszłoby obok tego obojętnie – 15% stanęłoby w obronie ofiary, a 85% poinformowałoby policję,
- w opinii mieszkańców zwalczanie przemocy pomogłoby zwiększyć niezależność finansową kobiet (82 %) oraz poprawiłoby sytuację materialną rodzin (45%),
- ankietowani odpowiedzieli, że nie zgadzają się ze stwierdzeniem jakoby ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna – co wskazuje na konieczność edukacji w tym zakresie,
- mieszkańcy przejawiają postawy wychowawcze charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego, wychowania – 100 % mieszkańców zgodziło się ze stwierdzeniem „, aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa”, co oznacza że jest ogólne przyzwolenie w Gminie na stosowanie takich praktyk.

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i bilbordy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych. Kampania powinna uwzględniać również informacje dla mieszkańców Gminy na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu,
- inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień i przemocy rówieśniczej, rodzinnej,
- organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w oprowadzenie kampanii społecznych,
- wprowadzenie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
- organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
- współpraca z Policją w celu rozpowszechniania przez nich materiałów profilaktycznych np. podczas kontroli drogowych na temat szkodliwości picia alkoholu,
- rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych, mówiących o konsekwencjach palenia papierosów i e-papierosów,
- ważne jest aby zwrócić uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji do których może zgłosić się ofiara przemocy,
- w związku z przyzwoleniem, na stosowanie przemocy w rodzinie – pedagogizacja dorosłej społeczności w Gminie nt. prawnych aspektów związanych z przemocą.

Wyniki wśród dzieci i młodzieży szkolnej w Gminie Wolbórz

- inicjację alkoholową ma za sobą: 14% badanych uczniów z klas IV – VIII. Jako okoliczności uczniowie wskazują przede wszystkim spotkania ze znajomymi, towarzystwo rodziny, a także szkołę. Alkohol to substancja do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożycie jest też powszechnie tolerowane, traktowane jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń – niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie

w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich,

- młodzi ankietowani deklarują najczęściej spożywanie piwa (17%) oraz wódki (10 %),
- badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Wolbórz paliło lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 8% uczniów. Najczęściej powodem jest ciekawość,
- wyniki badań nie wskazują wśród młodych ludzi problemów z zażywaniem substancji psychoaktywnych,
- niepokój budzi ilość czasu spędzonego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin na dobę. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu wolnego,
- uczniowie zostali poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od smartfonów i Internetu. Najbardziej występujące uzależnienie behawioralne wśród badanych ocenili uzależnienie od hazardu,
- uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej, psychicznej), aż 85% badanych. Ankietowani uczniowie wskazują, że na terenie szkoły najczęściej dochodzi do: obgadywania za plecami, wyśmiewania kogoś i przezywania, a także unikania i ignorowania oraz wykluczenia z grupy. Aż 22% zadeklarowało, iż w szkole są uczniowie, których się boją – a to przyczyniło się do tego, że 15% ankietowanych odpowiedziało, że nie czuje się bezpiecznie w szkole.

Rekomendowane działania dla dzieci i młodzieży szkolnej:

- organizacja spotkań, pogadanek, zajęć, warsztatów dla uczniów, które będą:
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów czy nadużywania substancji psychoaktywnych,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na ich życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
 - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,
 - uczyły zasad bezpiecznego korzystania z telefonów, komputerów i Internetu,
 - podnosiły świadomość uczniów jak budować pozytywny obraz samego siebie,
 - upowszechniały ideę akceptacji różnorodności uczniów, odmiennych kulturowo czy językowo.
- rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli i kadry nauczycielskiej,
- należy wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby stały się

bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu wolnego niż surfowanie po Internecie. Istotne jest aby włączyć w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego jak ich dzieci korzystają z komputerów i Internetu,

- organizowanie różnych szkoleń, warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc. W ten proces trzeba włączyć również rodziców (od których dzieci i młodzież czerpie wzorce),
- poszerzenie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania o tematyce:
 - przyczyn wchodzenia w uzależnienia,
 - wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień,
 - ukazania znaczenia i oczekiwanych rezultatów stosowania programów profilaktycznych,
 - sposobów wyjścia z uzależnienia,
 - umiejętności komunikacji z agresorem i ofiarą przemocy,
 - ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem,
 - przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia,
 - omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych,
 - uświadomienie o nowych zagrożeniach m.in. sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci.

Z dokumentu jaki został stworzony na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolbórz na lata 2024-2030 (badania trwały od lutego do marca 2024 roku a udział w nich wzięło 120 dorosłych mieszkańców oraz 180 uczniów z terenu gminy Wolbórz) wynika, że za najważniejszy problem uznano uzależnienia wśród osób dorosłych (58,2 %). Średnio co czwarty ankietowany wskazywał na zaburzenia zdrowia psychicznego i bezrobocie (po 27,9%) oraz samotność/izolację osób starszych (25,4%) z kolei co piąty wyróżnił bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież (po 21,3%).

Niewiele mówi się o nałogach osób starszych, ich problemach, czy utracie kontroli nad ilością przyjmowanych leków. To właśnie środki farmakologiczne pozwalają seniorom osiągnąć pozorny stan ukojenia. Zazwyczaj zaczyna się niepozornie, początkowo jest to przyjmowanie leków przeciwbólowych, z czasem jednak osoby starsze zaczynają spożywać większe dawki. Wynika to z mechanizmu działania uzależnienia, gdyż do osiągnięcia zamierzonego efektu, konieczne jest zwiększenie porcji leku. Inną przyczyną jest występowanie objawów zespołu abstynencyjnego. Dodatkowo pojawia się także kolejny aspekt, osoby starsze sięgają po leki, w celu zaspokojenia potrzeb psychicznych, a nie uśmierzenia bólu.

To spory problem, który można zaobserwować wśród seniorów. Eksperymentowanie z różnymi lekami niestety staje się powszechne. Osoby starsze sięgają po środki farmakologiczne, aby uśmierzyć ból bądź zapobiec bezsenności. Ich nadużywanie także prowadzi do uzależnienia. Nałóg powstaje w momencie zażywania leków nie w celach medycznych, tylko jako środek na problemy psychologiczne.

Uzależnienie od środków farmakologicznych to stan zaburzenia zdrowia, inaczej choroba neurobiologiczna, która spowodowana jest powtarzającą się ekspozycją na lek o działaniu uzależniającym. Stan ten cechuje się koniecznością (przymusem) przyjmowania kolejnych dawek, wpływa to również na zmianę zachowania. Uzależnienie u osób starszych często uwarunkowane jest podłożem psychospołecznym bądź środowiskowym. Nałóg może prowadzić do różnych konsekwencji fizycznych, psychicznych czy społecznych.

W roku 2024 przeprowadzono badanie w wśród uczniów klas VI – VIII szkoły podstawowej w Wolborzu, którego celem było poznanie doświadczeń uczniów w czterech obszarach: przemoc, używki, korzystanie z telefonu i komputera oraz samopoczucie psychiczne. Badaniem objęto 130 uczniów, co stanowiło 32,7% ich ogółu. Poniżej przedstawione zostały efekty tych badań.

PRZEMOC

Większość badanych 70,8% deklaruje, że nigdzie nie spotyka się z przemocą, 11,5% zgłasza, że miejscem gdzie doświadcza przemocy jest szkoła, a 5,4% dom rodzinny. Na ulicy spotyka się z przemocą 4% dzieci i młodzieży. I, chociaż 68,5% uczniów uważa naszą szkołę za bezpieczną, to aż 23% twierdzi zupełnie odwrotnie, a 26,2% była świadkiem przemocy w placówce. Prawie 83% przyznaje, że nie ma w szkole uczniów, których się boją, ale 10,8% innych spotyka tu takich kolegów.

Badani zadeklarowali, że występują w szkole zachowania noszące znamiona:

- przemocy fizycznej 26,9%,
- przemocy psychicznej 43%
- cyberprzemocy 21,5%

Tylko 32,3% pytanym oświadcza, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyli żadnej z form przemocy.

Na pytanie o sprawców przemocy badani wymieniają:

- kolegów w klasie 9,3%
- innych uczniów szkoły 7,7%
- inne osoby 6,2% (odpowiedzi: rodzice, była koleżanka, partner mamy, mama(chłopcy 1,5%, dziewczynki 10,4%)

Odpowiedzi, że nikt nie stosuje wobec nich przemocy udzieli 70,8% wszystkich badanych,

81% dziewczynek i 55,9% chłopców.

Spośród ujawniających sprawców przemocy N= 28 osób, co stanowi 21,5% ogółu badanych, tylko 53,5% zgłosiło ten problem:

- rodzicom 35,7%
- wychowawcy 21,4%
- przyjacielowi 14,3%
- nauczycielowi czy dyrektorowi szkoły 3,6%

Aż 64,3% z tych, którzy przyznali się, że są osobami doświadczającymi przemocy deklarują, że nie zgłosili tego nikomu.

UŻYWKI I ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE

Zapytano uczniów czy w okresie ostatnich dwóch miesięcy pili alkohol, palili papierosy i stosowali jakieś środki psychoaktywne. Zestaw uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 1

Rodzaj używków	Tak%	Nie%
Alkohol	4,6	91,5
Papierosy	5,4	90,8
Środki psychoaktywne	2,3	93,8

Do picia piwa przyznało się 8% badanych, wódkę piło 3%. Papierosy elektroniczne paliło 5,4%, a tradycyjny tytoń 2,3% uczniów. Spośród wymienionych środków psychoaktywnych 2,3% przyznało się do zażywania leków.

TELEFON I KOMPUTER

Zaledwie 2,4% ankietowanych nie korzysta w ogóle z telefonu, a 18 % z komputera. Pytani o czasokres używania tych mediów odpowiadają następująco:

Tabela Nr 2

	Nie korzystam w ogóle %	Do 1 godziny %	2/3 godziny %	4 godziny i więcej %
Telefon	2,4	16,3	45,4	33,8
Komputer	18,5	44,6	29,2	3

Medium preferowanym przez dzieci można uznać telefon, większość około 46% używa go do trzech godzin dziennie, prawie 34% aż 4 i więcej godzin. Tylko 16,3% badanych spędza przy telefonie godzinę dziennie. Zgodnie z udzielonymi odpowiedziami na pytanie na co poświęcają najwięcej czasu korzystając z telefonu, uczniowie:

- słuchają muzyki 71%,
- oglądają różne filmiki czy obrazki na youtube i tiktoku 68,2%,
- piszą ze znajomymi na czatach i portalach społecznościowych 55,5%,
- przeglądają w Internecie różne strony, które ich ciekawią 15,9%,
- czytają książki 8%,
- robią inne rzeczy 16,2%.

Korzystanie z aplikacji służących słuchaniu muzyki i utrzymywaniu kontaktu z rówieśnikami oraz biernemu oglądaniu różnych treści obrazków i filmików najczęściej zajmuje dzieciom i młodzieży czas spędzony przy telefonie.

Prawie 46% badanych deklaruje użycie komputera tylko do jednej godziny dziennie, 32,2% około dwóch trzech godzin i więcej. Komputer z kolei najczęściej wykorzystywany jest do grania w gry 59% oraz do nauki 38%, wśród innych zastosowań uczniowie wymieniają:

- zakupy 19,4%
- strony internetowe z obrazkami, filmikami 16%
- portale społecznościowe, np. Facebook 11,3%
- forum lub czat 10,5%

SAMPOCZUCIE BADANYCH

Uczniowie proszeni byli o ocenę swojego samopoczucia w okresie ostatniego roku, odpowiedzi zebrano w poniższej tabeli:

Tabela Nr 3

Lp.	Kategoria zachowań	Nigdy %	Czasem %	Często %	Zawsze %
1.	Byłem szczęśliwy	1,5	16,6	64,6	11,5
2.	Byłem zadowolony	0,8	26,2	59,2	8,5
3.	Byłem smutny	4,6	70	17,7	
4.	Byłem zły	6,9	65,4	16,2	
5.	Byłem zdenerwowany	6,2	66,2	20,8	2,31
6.	Byłem zmęczony	1,5	33,8	49,2	12,3
7.	Byłem wesoły	0,8	17,7	59,2	12,3
8.	Czułem się dobrze psychicznie	5,4	21,5	30	29,2
9.	Byłem nieszczęśliwy	22,3	56,9	11,5	1,5
10.	Czułem się samotny	40,8	38,5	10,8	1,5
11.	Czułem się źle psychicznie	50	31,5	9,2	3
12.	Czułem się gorszy od innych	41,5	27,7	14,6	6,2

Analizując otrzymane wyniki uznano, że odpowiedź czasem w przypadku złych stanów psychicznych nie powinna budzić niepokoju, każdy ma bowiem czasem słabsze, gorsze dni czy godziny. Celem uzyskania większej przejrzystości wyników, na potrzeby niniejszego opracowania postanowiono więc połączyć odpowiedzi często i zawsze, które w przypadku występowania negatywnych stanów psychicznych stanowią już powód do niepokoju.

Tabela Nr 4

Lp.	Kategoria zachowań	Nigdy %	Czasem %	Często i zawsze %
1.	Byłem szczęśliwy	1,5	16,6	76,1
2.	Byłem zadowolony	0,8	26,2	67,7
3.	Byłem smutny	4,6	70	17,7
4.	Byłem zły	6,9	65,4	16,2
5.	Byłem zdenerwowany	6,2	66,2	23,1
6.	Byłem zmęczony	1,5	33,8	61,5
7.	Byłem wesoły	0,8	17,7	71,5
8.	Czułem się dobrze psychicznie	5,4	21,5	59,2
9.	Byłem nieszczęśliwy	22,3	56,9	13
10.	Czułem się samotny	40,8	38,5	12,3

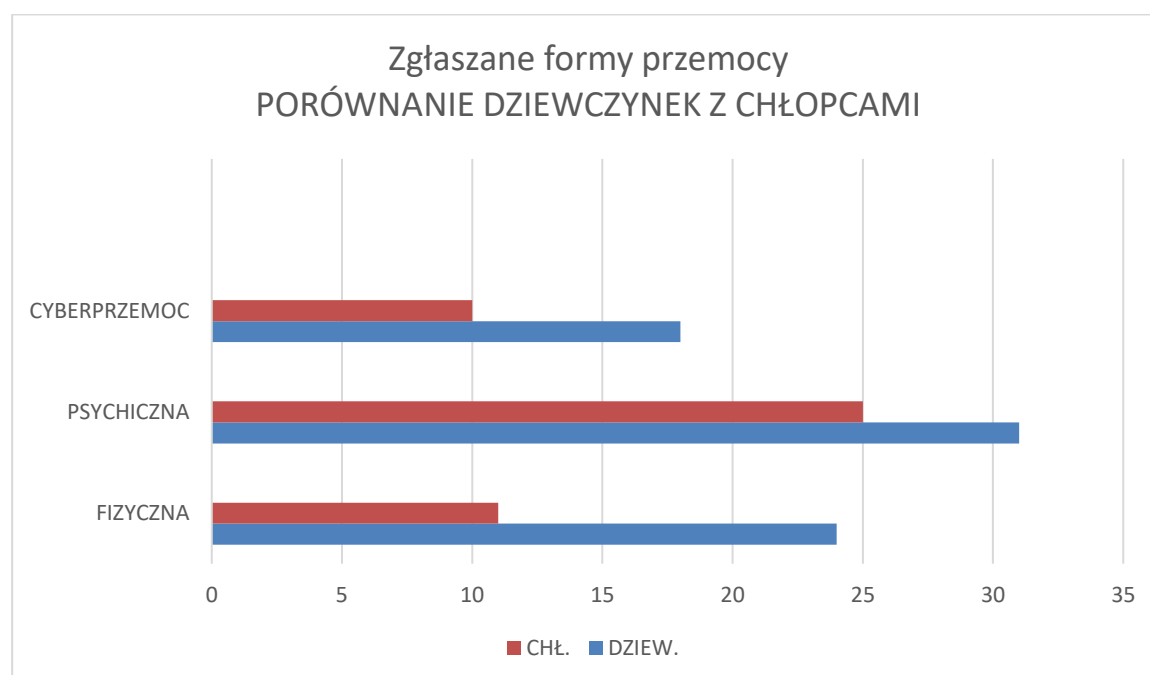
11.	Czułem się źle psychicznie	50	31,5	12,2
12.	Czułem się gorszy od innych	41,5	27,7	20,8

Wielu uczniów deklaruje poczucie szczęścia 76,1% i zadowolenia 67,7%, oraz wesoły nastrój 71,5% i ogólnie dobre samopoczucie psychiczne 59,2%. Jednocześnie aż 61,5% dzieci i młodzieży skarży się na zmęczenie, 17,7% dokucza smutek, 13% wprost się przyznaje, że są nieszczęśliwi, 12,3% czują się samotni i 12,2% czują się źle psychicznie. Aż 20,8% badanych ma problem się z niskim poczuciem wartości, czując się gorszymi od innych. Często przeżywają frustrację, denerwują się 23,1% i czują złość 16,2%. Chociaż więc połowa ankietowanych nigdy nie czuła się źle psychicznie, około 41% nie zaznało uczucia samotności, to część z nich boryka się z różnymi trudnościami natury psychofizycznej.

RÓŻNICE MIĘDZY DZIEWCZYNKAMI A CHŁOPCAMI

Ciekawym zabiegiem okazało się porównanie wyników odpowiedzi udzielanych przez chłopców i dziewczynki. Okazało się, że dziewczynki w wypełnianiu ankiet są bardziej skrupulatne, rzadko opuszczają pytania pozostawiając je bez odpowiedzi tak, jak to często robią chłopcy. Częściej 19,4% zgłaszają, że spotykają się w szkole z przemocą chłopcy tylko 2,94%. Prawie 35% dziewcząt a tylko 8,8% chłopców powiedziało, że nie uważa naszej szkoły za bezpieczną. Więcej dziewcząt 14,9% spotyka w szkole uczniów, których się boi, mówi tak 5,9% chłopców.

Wykres Nr 1

Stosownie do danych przedstawionych na powyższym wykresie zauważyć można, że dziewczynki częściej od chłopców zgłaszają każdą z form przemocy. Największa różnica między nimi a chłopcami dotyczy przemocy fizycznej.

Dziewczynki częściej też zgłosiły przemoc poza szkołą 10,4%, niż chłopcy 1,5%.

Więcej dziewcząt - 55,2% niż chłopców - 10,2% przyznało się do najdłuższego korzystania z telefonu (cztery i więcej godzin), częściej też w ten sposób utrzymują kontakt z rówieśnikami.

Tabela Nr 5

Sposoby wykorzystania telefonu	Dziewczynki %	Chłopcy %
Słuchają muzyki	77,6	51,4
Oglądają różne filmiki czy obrazki na YouTube i TikTok	74,6	51,4
Piszą ze znajomymi na czatach i portalach społecznościowych	70	31
Przeglądają w Internecie różne strony, które ich ciekawią	19,4	10,2
Czytają książki	13,4	1,5

Komputer dziewczynki wykorzystują do gier równie często jak chłopcy, ale częściej 26,9% niż chłopcy 7,3% robią za jego pomocą zakupy, oglądają strony internetowe z obrazkami i filmikami 20,9% chłopcy 8,8%, korzystają z portali społecznościowych 14,9% do 5,9% oraz wykorzystują go do nauki 43,2% do 25% chłopcy.

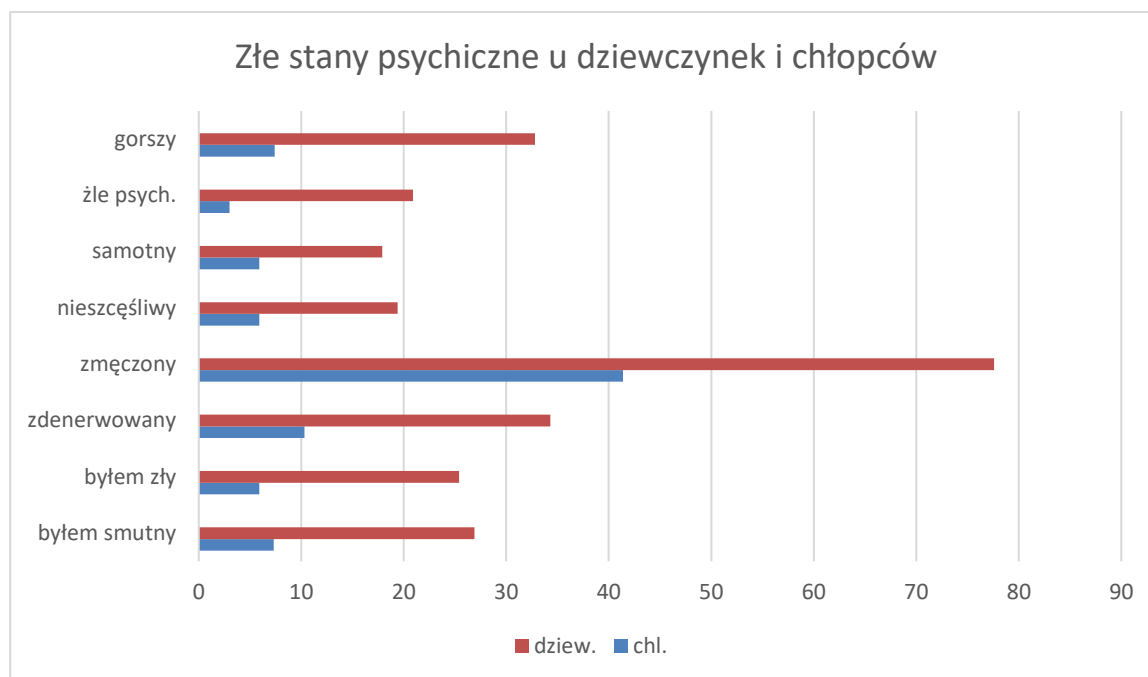
Porównanie deklarowanego samopoczucia dziewcząt i chłopców w czasie ostatniego roku przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 6

Lp.	Kategoria zachowań	Nigdy		Czasem		Często i Zawsze	
		CHŁ. %	DZ. %	CHŁ. %	DZ. %	CHŁ. %	DZ. %
1.	Byłem szczęśliwy		2,98	13,21	17,9	67,5	78,9
2.	Byłem zadowolony	1,5		17,6	32,8	60,2	69,97
3.	Byłem smutny	7,3	1,5	66,1	68,7	7,3	26,9
4.	Byłem zły	10,2	2,98	63,2	62,7	5,9	25,4
5.	Byłem zdenerwowany	8,8	2,98	60	67	10,3	34,3
6.	Byłem zmęczony	1,5	1,5	38	26,9	41,1	77,6
7.	Byłem wesoły		1,5	11,7	22,3	64,7	73,1
8.	Czułem się dobrze psychicznie	1,5	8,95	8,8	32,8	63,1	50,8
9.	Byłem nieszczęśliwy	27,9	14,9	45,6	64	5,9	19,4
10.	Czułem się samotny	51,4	26,9	23,5	50,7	5,9	17,9
11.	Czułem się źle psychicznie	55,9	40,3	19	64	3	20,9
12.	Czułem się gorszy od innych	41,1	40	23,5	29,9	7,4	32,8

Czasem o 18,4% dziewczynek więcej czuje się nieszczęśliwymi, o 27,2% więcej niż chłopców odczuwa samotność, źle psychicznie czasem czuje się o 45% więcej dziewczynek niż chłopców. Przyjrzyjmy się zatem odpowiedziom często i zawsze, które są przedstawione na poniższym wykresie:

Wykres Nr 2

Widać wyraźnie, że deklarowana kondycja psychiczna dziewcząt jest gorsza niż chłopców:

- 36,5% dziewcząt więcej skarży się na zmęczenie,
- 25,4% z nich więcej czuje się gorsza od innych,
- 24% więcej denerwuje się,
- zła jest często lub zawsze grupa dziewcząt o 19,5% większa niż chłopców,
- smutna o 19,6% więcej,
- 17,9% dziewcząt więcej czuje się źle psychicznie,
- nieszczęśliwa jest o 13,5% więcej,
- czuje samotność o 12% więcej niż chłopców.

WNIOSKI I ZALECENIA

Prawie 21% badanych zetknęło się z przemocą w różnych środowiskach - 11,5% w szkole, 5,4% w domu rodzinnym, 4% na ulicy. Aż 23% ankietowanych nie uważa naszej szkoły za bezpieczną (8,8% chłopców i 23% dziewczynek). Do bycia świadkiem przemocy w szkole przyznaje się ponad 26% uczniów, prawie 11% spotyka w niej kolegów, których się boi. Najwięcej uczniów wskazuje na przemoc psychiczną 43%, problemem jest też przemoc fizyczna prawie 27% oraz cyberprzemoc 21,5%. Dziewczynki częściej zgłaszają, że czują się w szkole mniej bezpiecznie. Chociaż ponad 21% badanych ujawniło w ankietach sprawców przemocy, to tylko 53,5% zgłosiło to komuś – pracownikom szkoły 25% z nich, rodzicom prawie 36%. Nasuwają się wnioski, że konieczna jest kontynuacja działań wszystkich

nauczycieli oraz specjalistów nakierowanych na walkę z przemocą w szkole. Zalecana jest realizacja programu STOP PRZEMOCY we wszystkich klasach.

Do inicjacji w obszarze używek i środków psychoaktywnych przyznało się 12,3% ankietowanych. Najbardziej popularne jest piwo i papierosy elektroniczne.

Wskazaniem do zapobiegania tym zagrożeniom jest realizowanie rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom programów profilaktycznych typu PRZYJACIELE ZIPPIEGO, DOMOWI DETEKTYWI czyli Jaś i Małgosia na tropie, UNPLUGGED, Spójrz inaczej, przez wychowawców podczas godzin wychowawczych. Należy też, we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną, kontynuować realizację w klasach najstarszych programu profilaktycznego STOP DOPALACZOM.

Tylko 2,3% badanych nie korzysta z telefonu. Z odpowiedzi uzyskanych od dzieci i młodzieży wynika, że większość czasu wolnego spędzają one z telefonem wykorzystując go dwie lub trzy godziny dziennie (45,5%), a nawet cztery godziny i dłużej (33,8%). Telefon służy najczęściej do słuchania muzyki, biernego oglądania obrazków i filmików na YouTube i TikTok oraz kontaktowania się z rówieśnikami. Tylko 16,3% badanych spędza przy telefonie do godziny dziennie, można się domyślać, że takie ograniczenia są wprowadzane przez rodziców. Inaczej z komputerem - dokładnie 34% badanych nie korzysta z niego w ogóle, 46% tylko do jednej godziny dziennie, 32,2% dwie lub trzy godziny, cztery godziny i więcej 3,1%. Komputer najczęściej służy badanym do grania w gry, zarówno chłopcom 54,4%, jak i dziewczynkom 52,2% oraz do nauki (38% badanych).

Podsumowując, należy stwierdzić, że tematyka zagrożenia uzależnieniami behawioralnymi oraz aktywnego spędzania czasu wolnego muszą pojawiać się na lekcjach wychowawczych. Należy też zadbać o możliwość uczęszczania chętnym na zajęcia sportowe po lekcjach. Wskazana jest też kontynuacja programu TRZYMAJ FORMĘ.

Niepokojąco dużo ankietowanych skarży się na zmęczenie 61,5% ogółu badanych (41,1% chłopców i aż 77,6% dziewczynek). Średnio 16,5% badanych przeżywa różnego rodzaju złe stany psychiczne, przy czym kondycja psychiczna dziewczynek jest gorsza niż chłopców. Tematyka szeroko rozumianego zdrowia psychicznego powinna znaleźć się więc jako zadanie do realizacji dla wychowawców oraz szkolnych specjalistów.

Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom uważa, że osoby starsze są grupą podwyższonego ryzyka negatywnych skutków zdrowotnych spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. W celu ścisłego powiązania realizowanych działań z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii rekomenduje się finansowanie kosztów merytorycznych działań informacyjno-edukacyjnych na temat wpływu alkoholu i innych środków psychoaktywnych na organizm osób starszych, w tym jakie choroby wywołuje i nasila, jak ogranicza sprawność fizyczną i umysłową, jak wpływa na nastrój oraz jak wchodzi w interakcję z przyjmowanymi lekami. Większość osób starszych nie

ma takiej świadomości, zatem pożądanym działaniem jest zwiększenie ich wiedzy w tej dziedzinie. Należy także rozważyć wprowadzenie programów ograniczenia picia alkoholu w przypadku, gdy w grupie osób starszych są jednostki nadużywające alkoholu.

Z danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Wolborzu, wynika iż z danych statystycznych dotyczących liczby wykroczeń ujawnionych przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu wobec osób będących pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, zwiększyła się liczba interwencji odniesieniu do roku 2024 (17) , obecnie wynosi 25 (dane za okres od 01.01.2025 do 26.08.2025r.). Wzrosła też liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych i wynosi 80 (dane za okres od 01.01.2025 do 26.08.2025r.), a w roku 2024 wynosiła 53 interwencje. Zmniejszyła się na pewno liczba zatrzymanych kierujących w stanie pod wpływem działania alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka z 39 interwencji w roku 2024 do 25 (dane za okres od 01.01.2025 do 26.08.2025r.) oraz liczba sprawców przestępstw narkotykowych dot. posiadania środków odurzających lub substancji psychoaktywnych z 12 do 6 . Liczba interwencji w stosunku do osób nieletnich w tym liczba nieletnich sprawców czynów zabronionych/ zagrożonych demoralizacją zwiększyła się z 2 do aż 13. Z pisma otrzymanego z Komisariatu Policji wynika więc, że nadal utrzymuje się wysoki poziom spożywania alkoholu oraz występują rosnące problemy związane z zażywaniem środków narkotycznych, co potwierdza narastającą skalę zjawiska i potrzebę intensyfikacji działań profilaktycznych oraz terapeutycznych.

ROZDZIAŁ III

Rynek napojów alkoholowych w Gminie Wolbórz

Rynek napojów alkoholowych w Gminie Wolbórz podlega lokalnym przepisom dotyczącym zezwoleń na sprzedaż i podawanie alkoholu, które są wydawane przez Burmistrza Gminy Wolbórz, a miejscowe uchwały regulują np. kwestię odległości punktów sprzedaży od szkół, kościołów i innych obiektów. Aby prowadzić sprzedaż alkoholu w Gminie Wolbórz, należy uzyskać stosowne zezwolenie, a do sprzedaży piwa i innych napojów do 4,5% alkoholu potrzebne jest jedno zezwolenie, a do alkoholi o wyższej zawartości – osobne zezwolenia.

W celu ustalenia liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży Rada Miejska w Wolborzu podjęła Uchwałę Nr XLVI/341/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r., w której określono, iż maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi:

- dla napojów o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa -35,
- dla napojów o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) -35
- dla napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu -35.

Natomiast maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi:

- dla napojów o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa - 30,
- dla napojów o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) 20,
- dla napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu 20.

Liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (Raport o stanie Gminy Wolbórz za rok 2024) w poszczególnych kategoriach, w odniesieniu do limitów ustalonych dla sprzedawców detalicznych – sklepy i miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych – gastronomia, aktywnych na dzień 31.12.2024 r. zawiera poniższa tabela:

Tabela Nr 7

Rodzaj zezwoleń	Lokale gastronomiczne		Sklepy		Razem	
	Limit	Liczba zezwoleń aktywnych	Limit	Liczba zezwoleń aktywnych	Limit	Liczba zezwoleń
A – piwo	30	13	35	22	65	35
B – wino	20	10	35	21	55	31
C - wódka	20	9	35	21	50	30
Razem:	70	32	105	64	175	96

Liczba mieszkańców w gminie Wolbórz na dzień 31.12.2024 r.: 7 688 osób.

Liczba mieszkańców powyżej 18 roku życia: 6 137 osób.

Średnie wydatki na zakup napojów alkoholowych na podstawie wartości sprzedaży z 2024 r. po odjęciu wartości wykazanych przez podmioty prowadzące sprzedaż, w których w większej mierze nabywcami są turyści i osoby spoza terenu gminy:

1. na jednego mieszkańca gminy:

a) rocznie: 890,33 zł

b) miesięcznie: 74,20 zł

2. na osobę pełnoletnią:

- a) rocznie: 1 115,35 zł
- b) miesięcznie: 92,95 zł

Spożycie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych przypadające na jednego dorosłego mieszkańca gminy Wolbórz, w skali roku:

- a) piwo – $2\,655.069,01 \text{ zł} : 8,00 \text{ zł} = 331.883,63 \text{ litrów} : 6\,137 \text{ osób} = 54,08 \text{ litrów tj. ok.}$
108,2 butelki,
- b) wino – $663\,802,63 \text{ zł} : 50,00 \text{ zł} = 13\,276,05 \text{ litry} : 6\,137 \text{ osób} = 2,16 \text{ litra tj. ok.}$ 3,09
butelki,
- c) wódka – $3\,526\,024,23 \text{ zł} : 70,00 \text{ zł} = 50\,371,77 \text{ litry} : 6\,137 \text{ osób} = 8,21 \text{ litra tj. ok.}$ 16,42
butelki.

Kształtowanie na terenie Gminy zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych jest bardzo ważnym elementem profilaktyki.

Zauważyć należy, że ważnym elementem długofalowej polityki Gminy jest wzmocnienie przestrzegania przepisów prawa przez podmioty zajmujące się sprzedażą detaliczną alkoholu, jak również jego egzekwowanie przez służby do tego uprawnione.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości,
- osobom do lat 18,
- na kredyt lub pod zastaw.

ROZDZIAŁ IV

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2026-2029

Program jest kontynuacją działań podjętych w latach ubiegłych, wyznacza kierunki, w ramach których Gmina Wolbórz zamierza podejmować działania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Narodowym Programie Zdrowia. Ponadto cele operacyjne określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642) przyczyniają się do ograniczania społecznych nierówności w zdrowiu, przeciwdziałając więcej niż jednemu zagrożeniu jednocześnie.

Cele operacyjne NPZ skupiają się na przeciwdziałaniu najważniejszym czynnikom wpływającym na zdrowie. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się następujące działania:

1. Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom:

- edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień;
- monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych, spożywania alkoholu;
- edukacja kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
- poszerzanie i udoskonalenie oferty, jak również wspierania realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i psychologicznej dla rodzin z problemem alkoholowych oraz dla osób doznających przemocy w rodzinie, jak również leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

2. Uzależnienie od alkoholu:

- wdrażanie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD;
- kształcenie personelu w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowanie interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie;
- zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu, jak również zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

3. Uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne):

- upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie kampanii społecznych.

4. Uzależnienia od narkotyków:

- zadania na rzecz ograniczenia stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

5. Promocja zdrowia psychicznego:

- realizacja projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych.

Cel główny programu

Najważniejszym zadaniem programu jest ograniczenie negatywnych skutków społecznych i zdrowotnych wynikających z picia alkoholu, zażywania narkotyków i innych środków psychoaktywnych, a także z podejmowania zachowań ryzykownych.

Sposób realizacji

Cel ten będzie osiągnięty poprzez skoordynowane działania profilaktyczne prowadzone na trzech poziomach:

- **uniwersalnym** – kierowanym do całej społeczności,
- **selektywnym** – adresowanym do osób z grup podwyższonego ryzyka,
- **wskazującym** – obejmującym osoby, u których już widoczne są pierwsze niepokojące objawy problemów.

Program obejmuje m.in. :

- działania edukacyjne i zdrowotne mające na celu zapobiegania uzależnieniom,
- pomoc w leczeniu, rehabilitacji i powrocie do życia społecznego i zawodowego osób uzależnionych,
- akcje informacyjno-edukacyjne dotyczące skutków uzależnień,
- wsparcie dla rodzin zmagających się z problemem alkoholowym lub narkomanią,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- ograniczanie dostępności i spożywania alkoholu, wyrobów tytoniowych oraz innych substancji psychoaktywnych ,
- systematyczne monitorowanie poziomu i struktury spożycia alkoholu.

Cele szczegółowe Programu:

Cel Szczegółowy 1:

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie używania wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych środków zastępczych i NSP (nowe środki psychoaktywne), spożywania alkoholu i przemocy w rodzinie oraz uzależnień behawioralnych.

Podnoszenie kompetencji zawodowych realizatorów Programu.

Cel Szczegółowy 2:

Podniesienie świadomości dzieci i młodzieży oraz ich rodziców poprzez realizowanie i upowszechnianie oferty programów profilaktycznych.

Cel Szczegółowy 3:

Podnoszenie poziomu życia osobom dotkniętym uzależnieniem, członkom ich rodzin i osobom bliskim poprzez wsparcie psychologiczne i społeczne. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną

Cel Szczegółowy 4:

Funkcjonowanie GKRPA. Monitorowanie i kontrolowanie realizacji zadań Programu.

Diagnoza istniejących problemów w zakresie uzależnień, wzmacnianie zasobów zaangażowanych w ich realizację.

Zadania określone dla realizacji celów szczegółowych oraz wskaźniki osiągnięcia każdego celu określa załącznik do niniejszego Programu.

Adresaci Programu

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Wolbórz w celu uzyskania wiedzy na temat szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z ww. problemów, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniom,
- rodziców, opiekunów, wychowawców i nauczycieli,
- osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie,
- osób pijących nadmiernie, w tym uzależnionych od alkoholu,
- sprzedawców napojów alkoholowych,
- nietrzeźwych kierowców,
- osób zajmujących się problematyką uzależnień,
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii.

Podmioty realizujące Program

Realizując zadania publiczne wynikające z programu – Gmina Wolbórz, ściśle współpracuje z instytucjami, organizacjami i innymi jednostkami, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą zadań z zakresu zdrowia publicznego, m.in.:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wolborzu,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wolborzu,
- Wolborskim Centrum Kultury,
- placówkami oświatowymi,
- organizacjami pozarządowymi i organizacjami kościelnymi

ROZDZIAŁ V

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zasady jej finansowania.

1. Członkiem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może być osoba przeszkolona i posiadająca zaświadczenie o odbyciu szkolenia z zakresu problematyki profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Rekomendowane jest, aby członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych był przedstawicielem podmiotu, instytucji, organizacji biorących udział w realizacji działań wynikających z Programu lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r., poz.2151)
3. Członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinien systematycznie rozwijać swoją wiedzę i podnosić swoje kwalifikacje.
4. Do zadań ustawowych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej „Komisją” należy w szczególności:
 - 1) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
 - 2) inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
 - 3) podejmowanie działań wynikających z art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
 - 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Wolborzu, zgodnie z art. 12 ust. 1-3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości

- i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 5) podejmowanie następujących działań wynikających z art. 18 ust. 3a i ust.8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:
 - a. przeprowadzanie oględzin punktów sprzedaży z własnej inicjatywy oraz na wniosek Urzędu Miejskiego w Wolborzu, w przypadku wątpliwości, co do zgodności usytuowania punktu sprzedaży z przepisami prawa miejscowego,
 - b. dokonywanie kontroli przedsiębiorców w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
 - 6) realizowanie zadań wynikających z art. 9 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
 - 7) współpraca z jednostkami organizacyjnymi Gminy Wolbórz oraz innymi podmiotami w realizacji zadań Programu;
 - 8) przeprowadzenie wizytacji monitoringowych realizowanych programów/projektów profilaktycznych, innych działań. Ocena jakości i przydatności podejmowanych działań przez użytkowników – realizatorów Programu;
 - 9) prowadzenie interwencji w związku z nieprzestrzeganiem przez przedsiębiorców zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
 - 10) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ (reklama, promocja) i art.15 (zakaz sprzedaży alkoholu) ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
 - 11) składanie sprawozdań ze swojej działalności do Burmistrza Wolborza za pośrednictwem Koordynatora Programu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wolborzu, w terminach podanych w niniejszym Programie.
5. Przewodniczący Komisji reprezentuje Komisję na zewnątrz, w tym jest upoważniony do składania podpisu w jej imieniu pod wnioskami do sądu o zobowiązanie osób uzależnionych do poddania się leczeniu odwykowemu oraz skierowaniu na badanie przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia przez sąd.
 6. Komisja pracuje na podstawie Regulaminu Komisji.
 7. W posiedzeniach Komisji, na jej zaproszenie, mogą uczestniczyć osoby spoza jej składu.
 8. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolborzu zapewnia Komisji wyposażenie i obsługę administracyjno-techniczną lokalu, dostęp do telefonu i komputera z dostępem do Internetu.
 9. Zgodnie z art.4¹ ust.5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa się zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wolbórz:

- 1) Członkowi Komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne w wysokości 12 % minimalnego wynagrodzenia brutto.
- 2) Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. 1, jest uczestnictwo w posiedzeniach Komisji, potwierdzone podpisem złożonym na listach obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji.
- 3) Wynagrodzenie, o którym mowa w ust.1 obniża się za każdą nieobecność członka na posiedzeniu Komisji, proporcjonalnie do liczby nieobecności w danym miesiącu.
- 4) Posiedzenia Komisji odbywają się co najmniej raz w miesiącu.
- 5) Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 będzie wypłacane po przedłożeniu przez Przewodniczącego Komisji zatwierdzonych list obecności, stwierdzających udział w jej pracach, przedłożonych do Sekcji Finansowo-Księgowej MOPS, w terminie do 7-go dnia miesiąca następującego po miesiącu przepracowanym.
- 6) Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie przelewem na wskazane przez członka Komisji konto osobiste, w terminie do 20-go dnia miesiąca następującego po miesiącu przepracowanym.
- 7) Członkowi Komisji, w przypadku delegowania do udziału w szkoleniu, konferencji oraz stawienia się na posiedzenie sądu w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego, przysługuje zwrot kosztów przejazdów na zasadach ogólnie obowiązujących w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wolborzu, przysługujących z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i pokrywane jest ono ze środków przeznaczonych na realizację Programu

ROZDZIAŁ VI

Monitoring Programu

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi w sposób systematyczny. Prowadzony jest w celu potwierdzenia skuteczności działań ujętych w Programie (mocnych i słabych stronach realizowanych zadań, ewentualnych barierach w ich realizacji) oraz wypracowania wniosków i priorytetów służących do projektowania działań programowych na kolejne lata. Odbywa się w sposób ciągły poprzez dokonywanie bieżących kontroli jakości i rzetelności realizowanych zadań, ścisłą współpracę z ich realizatorami oraz analizę i interpretację danych sprawozdawczych przekazywanych do MOPS. Monitoring prowadzi się w oparciu o wskaźniki opisane w Programie służące realizacji celów Programu oraz zawarte umowy i porozumienia, sprawozdania merytoryczne i finansowe, wizyty kontrolne.

ROZDZIAŁ VII

Harmonogram realizacji, źródła finansowania i nakłady finansowe

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 -2029 realizowany będzie w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Gminy Wolbórz, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Środki zaplanowane na realizację Programu ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy Wolbórz w Dziale 851 Ochrona Zdrowia (rozdział 851 54 – Przeciwdziałanie Alkoholizmowi – rozdział 851 53 – Zwalczanie Narkomanii).
W ramach niniejszego Programu finansowane będą zadania realizowane przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Środki pozyskiwane ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach o objętości do 300 ml, których 50% (art. 9² ust. 11 ustawy) stanowi dochód gminy i przeznaczone są na zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi (art. 4¹ ust. 1 ustawy) w ramach niniejszego Programu oraz realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu (art. 9³ ust. 4 ustawy).
3. Podczas realizacji niniejszego Programu, gmina zobowiązana jest do przestrzegania ustawowego wymogu, aby każde zadanie finansowane w jego zakresie miało rzeczywisty związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.
4. Środki na realizację Programu będą określone w uchwale Rady Miejskiej i na bieżąco

ROZDZIAŁ VIII

Sprawozdawczość

1. Burmistrz sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz z efektów jego realizacji dla Gminy Wolbórz i przedkłada go Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku którego dotyczy raport.
2. Burmistrz sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

ROZDZIAŁ IX

Postanowienia końcowe

1. Opiniowaniem wniosków dotyczących przyjmowania do wykonania szczegółowych zadań określonych w Programie, będzie się zajmować Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Podmioty są zobowiązane do każdorazowego zamieszczenia informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.
3. Zadania Programu realizowane będą poprzez zakupy i zlecenia zewnętrzne w oparciu o Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości netto poniżej kwoty 130 000,00 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolborzu, bez stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych.
4. Po zakończeniu realizacji zadania, podmioty zobowiązane są do przedstawienia sprawozdania z przebiegu i osiągniętych rezultatów, w ramach zleconych zadań.
5. Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH PROGRAMU

EDUKACJA ZDROWOTNA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI W TYM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM BEHAVIORALNYM. PODNOSZENIE KOMPETENCJI OSÓB PRACUJĄCYCH Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ W ZAKRESIE SKUTECZNYCH ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH.

Cel Szczegółowy 1:

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym. Podnoszenie kompetencji zawodowych realizatorów Programu.

Zadania szczegółowe	Odbiorca	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizator zadania
1.1. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym NSP oraz promocja zdrowia dla mieszkańców Gminy lub wybranej grupy docelowej, mających na celu minimalizowanie szkód społecznych poprzez: - zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych, książek, czasopism, plakaty, ulotki, broszur; - edukacji społeczna na temat działania alkoholu i ryzyka szkód w za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu, - realizacja kampanii społecznych, w tym	- mieszkańcy Gminy Wolbórz, - dzieci i młodzież, - seniorzy 60+. - realizatorzy i partnerzy Programu, - szerokie grono służb i instytucji pomocowych, które pracują w kontakcie z ludźmi.	- liczba podmiotów realizujących działania informacyjno-edukacyjne, - liczba i rodzaj działań informacyjno-edukacyjnych, w tym festyny, pogadanki, - liczba odbiorców, - liczba uczestników zrealizowanych programów, - liczba działań promujących ofertę Gminy.	- placówki oświatowe, - organizacje pozarządowe, - stowarzyszenia, - MOPS, - Komisariat Policji.

kampanii społecznej nt. współzależnienia, szczególnie w grupie osób doświadczających przemocy, ukierunkowanej na wzmacnianie własnych kompetencji, samorozwój osób współzależnionych, dostarczanie informacji, nt. możliwości uzyskania pomocy, - edukacja zdrowotna w zakresie ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu, i spożywania narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem picia alkoholu przez dzieci i młodzież, kobiety w ciąży, - edukacja o zagrożeniu uzależnieniami behawioralnymi (hazard, Internet, smartfon, komputer itp.), - dostarczanie informacji nt. możliwości uzyskania pomocy dla osób i rodzin uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniami i ich konsekwencjami w tym osób współzależnionych), - upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu - upowszechnianie wiedzy dotyczącej problemów uzależnień behawioralnych, w tym edukacja za pomocą materiałów informacyjno- edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych w tym szkolenia dla różnych grup zawodowych, w tym edukacja za pośrednictwem publikacji – książki, poradniki, broszury.			MOPS
1.2 Organizacja szkoleń dla osób zawodowo działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych	- realizatorzy i partnerzy Programu	- liczba osób przeszkolonych, - liczba zorganizowanych i finansowanych szkoleń, w tym szkoleń dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- placówki oświatowe, - organizacje pozarządowe, - MOPS,

dla przedstawicieli podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, dedykowanych różnym grupom zawodowym (w tym pedagogom szkolnym, nauczycielom i wychowawcom); pracownikom instytucji samorządowych, organizacji samorządowych i innych służb i instytucji działających na terenie Gminy Wolbórz.		dotyczących m.in. procedury „Niebieskiej Karty”	
1.3.Doskonalenie kompetencji w zakresie tematyki uzależnień od alkoholu oraz w obszarze przeciwdziałania narkomanii, w tym osób pracujących z dziećmi i młodzieżą (wczesne rozpoznawanie zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych, NSP oraz umiejętności podejmowania skutecznych interwencji i realizacji programów profilaktycznych).	- służby mundurowe, - pracownicy socjalni, - nauczyciele, pedagodzy i inni	- liczba szkoleń - liczba uczestników	- placówki oświatowe, - placówka wsparcia dziennego - GKRPA
1.4.Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym i narkomanii.	- mieszkańcy Gminy Wolbórz, -realizatorzy i partnerzy Programu	- liczba odbiorców	- placówki oświatowe, - organizacje pozarządowe, - MOPS, - Komisariat Policji.
1.5.Przeciwdziałanie sprzedaży alkoholu niezgodnie z prawem, w szczególności osobom nieletnim i nietrzeźwym – kampanie i inne oddziaływania, w tym zachęcające do reagowania przez świadków w takich sytuacjach. mających na celu zmniejszenie skali sprzedaży i podawania alkoholu niezgodnie	- przedsiębiorcy podmiotów gospodarczych zajmujących się sprzedażą napojów alkoholowych	- liczba kampanii - liczba osób, do których dotarły kampanie - liczba szkoleń dla sprzedawców i przedsiębiorców - liczba przeszkolonych sprzedawców	MOPS

z przepisami prawa, w szczególności osobom nieletnim, znajdującym się pod wpływem alkoholu (np. szkolenia dla sprzedawców / osób podających alkohol, itp.)			
1.6. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych oraz ich rodzin.	- mieszkańcy Gminy Wolbórz	- strona internetowa - liczba broszur, ulotek	

PROFILAKTYKA

Cel Szczegółowy 2:

Podniesienie świadomości dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów poprzez realizowanie i upowszechnianie oferty programów profilaktycznych.

Zadania szczegółowe	Odbiorca	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizator zadania
2.1.1 Realizacja programów profilaktycznych z zakresu uzależnień skierowanych do dzieci i młodzieży; w szczególności programów rekomendowanych o sprawdzonej naukowej skuteczności w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych oraz promocji zdrowia psychicznego. 2.1.2 Działania edukacyjne z zakresu promocji zdrowia mające na celu kształtowanie świadomości zdrowotnej dzieci i młodzieży służące zdrowemu i trzeźwemu życiu, informowanie o szkodliwości alkoholu i innych substancji psychoaktywnych (szkolenia, warsztaty). 2.1.3 Programy profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka). 2.1.4 Przeciwdziałanie narkomanii poprzez realizację programów profilaktycznych	- dzieci i młodzież, - rodzice, opiekunowie, - nauczyciele,	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i ich odbiorców, - liczba wykwalifikowanej kadry, - liczba osób objętych programami szkoleniowymi, - rodzaje programów profilaktycznych , - rodzaje szkoleń i warsztatów w zakresie edukacji zdrowia dla dzieci, młodzieży - liczba prowadzonych programów profilaktycznych - rekomendowanych - liczba uczniów uczestniczących w tych programach, - liczba nauczycieli lub wychowawców uczestniczących w tych programach - liczba rodziców uczestniczących w tych programach, - inne programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka, programy z obszaru profilaktyki wskazującej (w tym programy dla	- placówki oświatowe, - MOPS.

przeznaczonych dla wszystkich oraz pomocowych skierowanych do osób z narkotykami i uzależnionych. 2.1.5 Upowszechnianie i wdrażanie programów (szkolenia, warsztaty), rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców oraz nauczycieli sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży, w szczególności programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych oraz promocji zdrowia psychicznego.		młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi, w tym z alkoholem, - liczba uczniów uczestniczących w tych programach, - liczba nauczycieli lub wychowawców uczestniczących w tych programach - liczba rodziców uczestniczących w tych programach, - jednorazowe prelekcje, pogadanki, - liczba uczestników - realizacja innych niż rekomendowane programy profilaktyczne.	
2.2 Realizowanie programów/projektów organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w ich środowisku lokalnym połączonych z działaniami profilaktycznymi z zakresu uzależnień, dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub zagrożonych takim problemem, w tym: - z programem socjoterapeutycznym lub - z programem opiekuńczo-wychowawczym; - realizację programów rekomendowanych; - prowadzenie profilaktycznych programów informacyjnych; - prowadzenie profilaktycznych programów edukacyjnych - uczenie umiejętności społecznych; - inne działania uzasadnione potrzebami/aktualną sytuacją, - współpraca z rodzicami.	- dzieci i młodzież, - rodzice, - nauczyciele, - osoby pracujące z dziećmi.	- liczba programów z wyszczególnieniem form pomocy, w tym: - miejsca pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym – zajęcia w formie specjalistycznej (z programem socjoterapeutycznym), - miejsca pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym - zajęcia w formie opiekuńczej (z programem wychowawczym) - rodzaj wydarzeń/projektów, - liczba odbiorców, - liczba wykwalifikowanej kadry, - liczba i rodzaj zaangażowanych instytucji, - łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach ogółem - łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach ogółem, w tym liczba dzieci z rodzin alkoholowych,	- placówki oświatowe, - MOPS

Zakres finansowania powyższego zadania dotyczyć będzie: a) kosztów wynagrodzenia realizatorów programów i opiekunów zajęć (za wykonanie umów-zleceń), b) kosztów zakupu pomocy, materiałów i sprzętu niezbędnego do prowadzenia zajęć zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem i w miarę posiadanych środków, c) wyjazdy do kina, wycieczki, d) finansowanie pracy z rodziną		- liczba dzieci korzystających z działań na rzecz dożywiania, uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	
2.3 Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w tym osób mających zachowania problemowe/ryzykowne z wykorzystaniem teorii i strategii profilaktycznej.	- dzieci i młodzież	- liczba godzin przeprowadzonych zajęć - liczba uczniów objętych działaniami	- szkoły i placówki oświatowe
2.4. Dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych	- dzieci i młodzieży		
2.5. Prowadzenie akcji profilaktycznych promujących zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży i ich rodziców, wspartych różnymi przedsięwzięciami, np.: - przeprowadzenie konkursów w placówkach realizujących programy profilaktyczne rozwijających zarazem atrakcyjne zainteresowania uczniów, - przedsięwzięcia mających charakter edukacyjny i integracyjny z działaniami na rzecz rodziny, - promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież, - działania profilaktyczne połączone z aktywnością fizyczną - nagrody w konkursach i zawodach.	- dzieci i młodzież, - rodzice, - nauczyciele.	- liczba placówek, - liczba odbiorców - liczba programów Rodzaje realizowanych form pracy z dzieckiem, w tym: - liczba konkursów plastycznych, literackich, w tym liczba uczestników, - liczba festynów rodzinnych, imprez plenerowych,(poza sportowymi), w tym liczba uczestników, - liczba imprez sportowych, turniejów, olimpiad, w tym liczba uczestników, - liczba spektakli profilaktycznych, w tym liczba uczestników	- samorządowe jednostki organizacyjne

2.6. Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych i/lub socjoterapeutycznych w ramach poszerzania oferty pomocy psychologicznej i opiekuńczej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, w tym (dzieci z pieczy zastępczej). Naborem dzieci uczestniczących w tej formie zajęć zajmują się pedagodzy szkolni, pracownicy socjalni.	- dzieci i młodzież	- liczba działań, w tym: kolonie i obozy z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym - liczba uczestników, - kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych - liczba uczestników	MOPS
2.7. Konsultacje specjalistyczne dot. problemów z używaniem przez dzieci i młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zagrożonych uzależnieniem. Formy świadczonych konsultacji: - spotkania bezpośrednie - spotkania online - porady telefoniczne	- dzieci z problemem wychowawczym i zagrożonych uzależnieniami oraz ich rodzice, wychowawcy w/w dzieci	- liczba konsultacji, - liczba odbiorców	MOPS
2.8. Prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin w tym: - finansowanie bieżących kosztów funkcjonowania placówki, - zakup materiałów, pomocy i sprzętów niezbędnych do prowadzenia zajęć, - zapewnienie miejsca do uprawiania sportu i rekreacji dla uczestników zajęć w placówce, - kolonie, obozy.	- dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, w szczególności dotkniętych problemem alkoholowym oraz ich rodzice, - dzieci i młodzież z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, - dzieci i młodzież zagrożone demoralizacją lub niedostosowaniem społecznym, - dzieci i młodzież nie mająca zapewnionej właściwej opieki i wychowania w domu rodzinnym.	- liczba dzieci uczęszczających do placówki	MOPS

**REDUKCJA SZKÓD I REHABILITACJA (READAPTACJA I REINTEGRACJA) ZDROWOTNA, SPOŁECZNA I ZAWODOWA
OSÓB Z PROBLEMEM UZALEŻNIEŃ**

Cel Szczegółowy 3:

**Podnoszenie poziomu życia osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.
Przeciwdziałanie przemocy domowej.**

3.1 Wsparcie specjalistyczne, w tym: • prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii (konsultacje i porady psychologiczne) • prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego dla rodzin z dziećmi, w których występują problemy alkoholowe lub inne substancje psychoaktywne oraz zagrożonych uzależnieniem. • poradnictwo rodzinne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności rodzinom z problemem alkoholowym. Formy świadczonych konsultacji: -spotkania bezpośrednie, -spotkania online, -porady telefoniczne. Zakres finansowania powyższego zadania dotyczyć będzie: - finansowania zatrudnienia specjalistów, - zakup materiałów profilaktycznych, - zakup materiałów biurowych, - bieżące remonty pomieszczeń, - zakup wyposażenia punktu.	- mieszkańcy z kręgu problemów uzależnień, - osoby uzależnione, - członkowie ich rodzin, -dzieci i młodzież, - rodzice, opiekunowie.	- pracownicy punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym, - osoby z problemem alkoholowym, - liczba porad, - liczba osób, - dorośli członkowie rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA), - liczba osób, - osoby doznające przemocy w rodzinie, - liczba osób, - osoby stosujące przemoc w rodzinie, - liczba osób, - liczba porad; - liczba godzin konsultacji.	MOPS
---	--	---	---

3.2. Wsparcie działalności środowisk abstynenckich. Realizacja programów/projektów służących rehabilitacji - działań podtrzymujących zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia terapeutycznego, utrwalających efekty leczenia, służących zdrowieniu oraz pomagających w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z pełnienia ról społecznych oraz integrujących osoby uzależnione ze społecznością lokalną i jej najbliższym otoczeniem. Działalność stowarzyszenia abstynenckiego powinna obejmować obszary: • trzeźwościowy (w tym rehabilitacyjny), • pomocowy (interwencyjny), • na rzecz promowania abstynencji i zdrowego stylu życia, Współdziałania ze społecznością lokalną i na jej rzecz.	- osoby uzależnione (w trakcie terapii / po terapii), - członkowie ich rodzin	- liczba osób uczestniczących w programach, - liczba podmiotów zaangażowanych w realizację programów, - liczba klubów abstynenta/stowarzyszeń abstynenckich objętych wsparciem.	MOPS, stowarzyszenia
3.3. Realizacja programu redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród używających szkodliwie i uzależnionych od substancji psychoaktywnych i współuzależnionych	- osoby uzależnione	- liczba działań, - liczba odbiorców, - liczba podmiotów realizujących programy	Areszt Śledczy

Cel szczegółowy Nr 4

Funkcjonowanie GKRPA. Monitorowanie i kontrolowanie realizacji zadań Programu. Diagnoza istniejących problemów w zakresie uzależnień, wzmacnianie zasobów zaangażowanych w ich realizację.

Zadania szczegółowe	Odbiorca	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizator zadania
4.1. Tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy GKRPA, zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym: - szkolenia członków GKRPA, - wynagrodzenia dla członków GKRPA, - zwrot kosztów podróży w przypadku oddelegowania członka KRP A poza teren Gminy Wolbórz, - innych niezbędnych kosztów wynikających z działań GKRPA. - przeprowadzenie wizytacji monitoringowych projektów/umów realizowanych w ramach Programu i współpracy Realizatorów Programu., - prowadzenie działalności informacyjno- edukacyjnej i/lub innych czynności związanych z realizacją ustawowych zadań Komisji.	- członkowie GKRPA - realizatorzy programu	- liczba posiedzeń GKRPA, - liczba grup roboczych/NK, - liczba szkoleń członków GKRPA. - liczba wizji i kontroli punktów sprzedaży alkoholu, - liczba przeprowadzonych wizytacji monitoringowych programów/ projektów profilaktycznych u realizatorów działań, - liczba dyżurów poszczególnych zespołów, - liczba członków Komisji, - liczba przeprowadzonych monitoringów programów i projektów profilaktycznych u realizatorów działań, - liczba zwizytowanych projektów, - liczba działań informacyjnych.	MOPS, GKRPA
4.2 Doposażenie realizatorów i partnerów Programu realizujących zadania w niezbędny sprzęt do realizacji zadań, w miarę posiadanych środków.	- realizatorzy i partnerzy Programu	- liczba przedsięwzięć - liczba podmiotów którym zakupiono sprzęt.	MOPS

4.3 Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym: a) indywidualne poradnictwo i motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego, b) indywidualne poradnictwo i motywowanie do podjęcia terapii członków rodzin osób, wobec których został złożony wniosek do GKRPA, c) realizacja procedury Niebieskich Kart, d) przygotowywanie dokumentacji przekazywanej do Sądu. - opłaty za wydanie opinii przez biegłego (psychiatry i psychologa) w przedmiocie stwierdzenia uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego, - opłaty za złożenie wniosku do sądu o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do leczenia odwykowego.	- osoby uzależnione od alkoholu oraz członkowie ich rodzin	- liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury, - liczba opinii biegłych sądowych, - liczba złożonych wniosków do sądu, - liczba osób, wobec których sąd wydał postanowienie zobowiązujące do leczenia odwykowego, - liczba osób zgłoszonych, które podjęły dobrowolne leczenie bez konieczności składania wniosku do sądu, - liczba posiedzeń Grup Roboczych, - liczba przeprowadzonych wizji lokalnych.	GKRPA Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Policja
4.4 Udział w pracach grup roboczych, powołanych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z kręgu problemów uzależnień.	- realizatorzy programu	- liczba posiedzeń Grup Roboczych	GKRPA
4.5 Przeprowadzanie wizji lokalnych, w celu zaopiniowania wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	- realizatorzy programu	- liczba wizji	GKRPA

4.6 Prowadzenie kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych; w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.	- właściciele i pracownicy punktów sprzedaży alkoholu	- liczba kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, - liczba interwencji w stosunku do osób poniżej 18 roku życia dokonujących zakupu napojów alkoholowych, - liczba interwencji w stosunku do osób, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości dokonujących zakupu napojów alkoholowych, - liczba interwencji w stosunku do osób zakłócających porządek publiczny w związku z zakupem alkoholu, - liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, którym cofnięto zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych,	GKRPA, Urząd Miejski, Policja.
4.7 Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określonych w art. 13¹ i art. 15 oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.		- liczba zawiadomień dotyczących naruszenia art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zaopiniowanych przez Komisję, - liczba podjętych działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, liczba orzeczeń sądowych, uwzględniających wnioski GKRPA w zakresie naruszenia art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	GKRPA

4.8 Przeprowadzenie kompleksowej diagnozy problemów uzależnień oraz badań wśród młodzieży szkolnej dotyczących zjawisk związanych z piciem alkoholu, stosowaniem narkotyków, paleniem papierosów, doświadczaniem przemocy.	- Mieszkańcy Gminy, - dzieci i młodzież szkolna	- liczba przeprowadzonych badań, raportów	MOPS, GKRPA, placówki oświatowe
--	--	---	---------------------------------

